

Museokokoelmien pelastaminen - Konservattoriliiton syksyn koulutuspäivät

17.-18.11.2025 Kuopiossa

Karoliina Kuusisto, Tampereen taidemuseo

Hätätilanneharjoittelua Tampereella –Albertan museoiden pöytäharjoitus

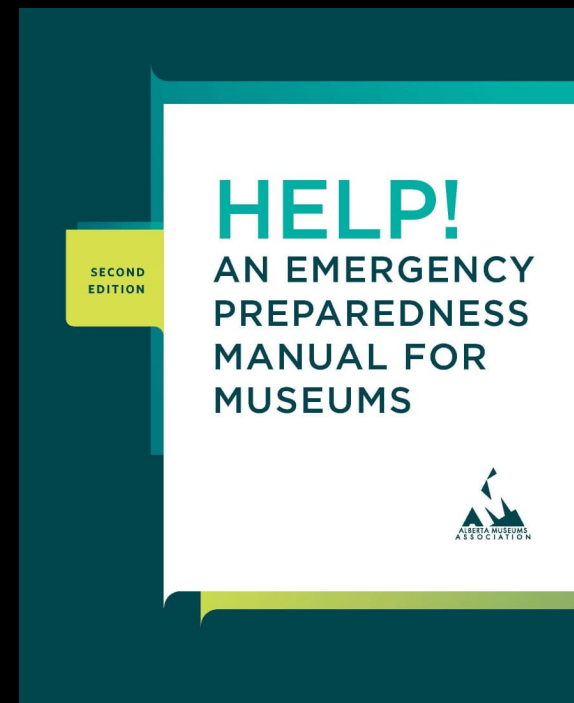
Taustaa: MICHON-projekti Norjassa

- MICHON-projektissa kehitettiin pöytäharjoituksia kulttuuriperinnön turvaamiseen
- Korostettiin yhteistyötä eri organisaatioiden välillä ja kulttuuriperinnön asemaa kriisivalmiudessa
- Artikkelit MoK-lehdessä 2024:
“Tabletop Exercises: An Effective and Interdisciplinary Way of Enhancing the Heritage Focus in Emergency Preparedness Work” (Jernæs, 2024)

Help! An Emergency Preparedness Manual for Museums

<https://www.museums.ab.ca/what-we-do/emergency-preparedness/help!-online-resources.aspx>

- Kehitetty Albertan museoissa Kanadassa
- Harjoitus korostaa keskustelevaa, käytännönläheistä harjoittelua
- Tavoitteena testata roolit, vastuut ja toimintamallit kriisitilanteessa

Hätätilanneharjoitus Tampereella

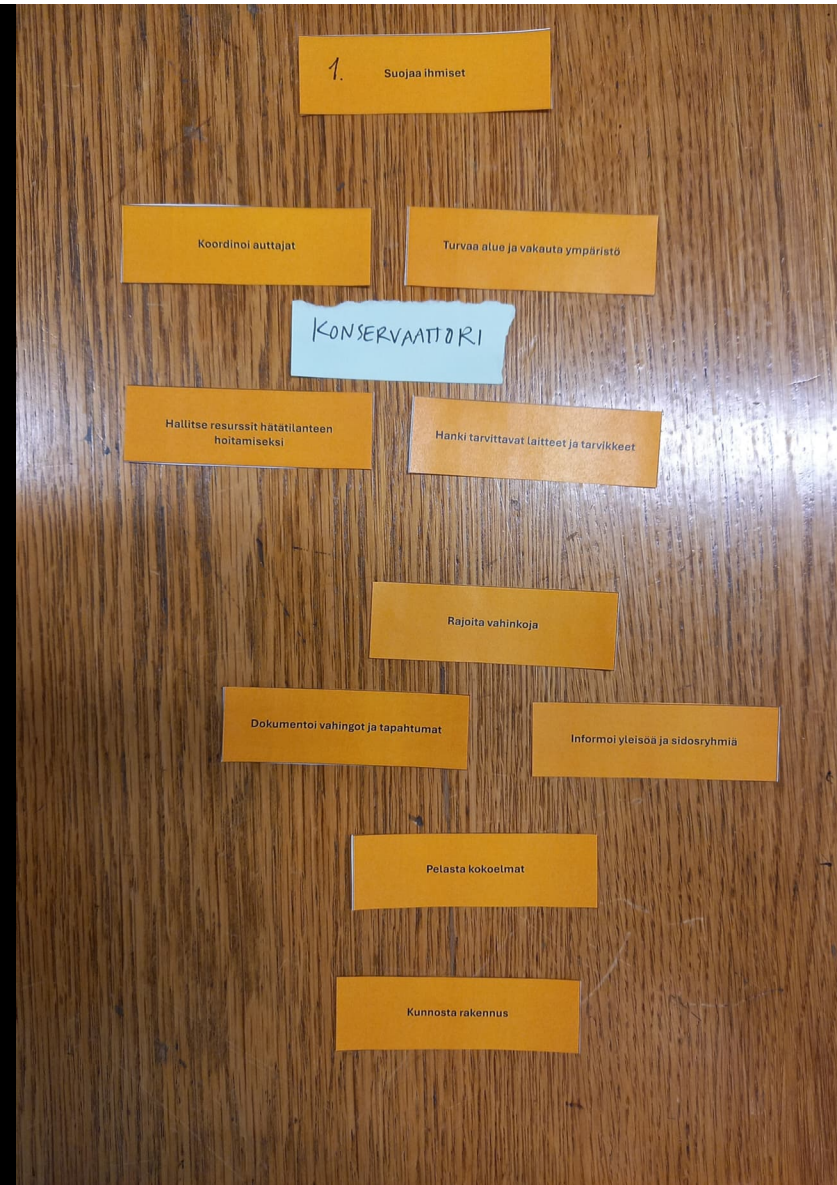
- Toteutettiin Tampereen museoiden kokoelmakeskuksessa Ruskossa 17.10.2025
- Mukana konservaattoreita 3 museosta joilla säilytystiloja Ruskossa
- Osalla museoista kokemusta kokoelmien pelastussuunnitelmasta, osalla työtä edistetään
- Tavoitteena tuoda konservaattorit yhteen pohtimaan, miten kokoelmia suojellaan käytännössä – ja miten yhteistyö voi toimia tositilanteessa

Harjoituksen ohjaus ja muokkaus

- Yksi henkilö vetää harjoitusta ja ohjaa keskustelua eteenpäin osin valmiiden kysymysten avulla
- Harjoituksen vetäjä (Karoliina) valmisti harjoituksen ja työsti kysymyksiä ja tehtäviä etukäteen myös konservaattorin näkökulmasta
- Skenaarioita muokattiin vastaamaan suomen olosuhteita ja jonkin verran Ruskon erityispiirteitä
- Tavoitteena että harjoitus paljastaisi kehityskohteita ja tukisi juuri Ruskon kokoelmakeskuksen kriisivalmiuden kehittämistä

Harjoituksen kulku käytännössä

- Aloituskeskustelu: kokemusten ja huolien jakaminen, pelastussuunnitelmien tilanne
- Skenaarion valinta valmiista esimerkeistä esim. syysmyrsky, tulipalo, vesivahinko
- Valitussa skenaariossa 1 syysmyrsky vaurioittaa kokoelmakeskusta
- Ensimmäisenä järjestettiin tavoitekortit ja määriteltiin vastuutahot
- Harjoitus jatkui ohjatusti keskustelukysymysten parissa

Harjoituksen keskeiset keskusteluaiheet

Vastuut ja päätöksenteko: Kuka koordinoi pelastustoimia ja tekee kriittiset päätökset?

Tiedottaminen: Miten viestitään henkilöstölle, medialle ja sidosryhmille?

Toiminnan jatkuvuus: Miten toimitaan, jos työtilat eivät ole käytettävissä?

Materiaalit ja resurssit: Mistä saadaan tarvittavat välineet ja apu kriisitilanteessa?

Konservaattorin näkökulma: Miten pelastettavat esineet priorisoidaan ja vauriot dokumentoidaan? Miten haastavan kokoiset kohteet käsitellään? Voiko konservaattori kouluttaa muuta henkilöstöä tai vapaaehtoisia?

Muuttolaatikoita,
muuttolaatikoita ja
muuttolaatikoita!

Mitenkäs
suurikokoisten tai
painavien teosten /
esineiden
evakuointi?

Mitä materiaaleja
tarvitaan
nokivauriosta
kärsineiden
esineiden ja teosten
ensiapuun?

Vapaaehtoisten
koulutus

Suurikokoisten tai
painavien painavien
teosten / esineiden
paikalleen
suojaaminen?

Hankalat
portaalit,
entäs kun
säilytystilat on
kahdessa
kerroksessa?

Noki ja
haisevat
asiat!

Kuivatustilat

Onko mahdollista
tiedottaa
henkilökuntaa
henkilökohtaisiin
yhteystietoihin?

Onko tiheämpi
palo-
osastointi
mahdollista?

Erilaiset
vakuutuskäytänn
öt rajoittavat
pelastustoimia!

Mitä toisen
kokoelmalle saa
hätätilanteessa
tehdä?!

Voidaanko järjestää
kokoelmakeskuksen
yhteinen harjoitus?

Onko luettelointi ja
paikkatiedot ajan tasalla?
Tiedetäänkö varmasti, mitä
ollaan menetetty /
pelastettu?

Kuka on vastuussa
silloin, kun
rakennuksessa on
työskentelemässä
vain yhden
toimijan
henkilökuntaa?

Oppilaitosyhteis-
työ esim.
logistiikassa,
aineistojen
käsittelyssä?

Teknisen
infrastruktuurin,
automaatioiden
pettäminen
kriisitilanteessa,
esim.
sähköhyllyt

Onko kaikille
toimijoille
varmasti selvää
se, kuka
kommentoii
medialle?

Home

Onko listaa työajan
ulkopuolella
kontaktoidavista
vapaaehtoisista
työntekijöistä?

Vastuualueet
käytännössä
selkeitä, mutta
ovatko
kokoelmakeskuk
sen prosessit
selkeitä esim.
kulunvalvonnan
suhteen?

Pakasta paperit!

Kokoelmien suojaus
lisävahingoilta ennen
kuin puhdistus tai
konservointi voidaan
aloittaa!

Millaisen
vaurion
jälkeen
teokseen ei
voi koskea?

Harjoituksessa syntyneet huomiot

Vastuut ja viestintä: Roolit ja päätöksenteko pitää määritellä selkeästi – kriisiviestinnän ohjeet ja yhteystiedot oltava ajan tasalla.

Pelastussuunnitelmat: Selkeät ja päivitetyt pelastussuunnitelmat kriisinhallinnan perusta, ja niihin on oltava riittävä perehdytys.

Käytännön haasteet: Teknisen infran toiminta, suurikokoisten esineiden käsittely ja materiaalien saatavuus voivat yllättää – varasuunnitelmat ja resurssit on hyvä kartoittaa etukäteen.

Yhteistyö ja koulutus: Yhteistyö pelastuslaitoksen, kaupungin, muiden museoiden ja esim. oppilaitosten kanssa. Lisäksi mahdollisesti henkilöstön lisäkoulutus.

Dokumentointi ja priorisointi: Vaurioiden dokumentointi ja pelastettavien esineiden priorisointi vahvasti liitoksissa vakuutuksiin ja muuhun jälkiselvitystyöhön. Ajantasaisen luetteloinnin arvo korostuu myös tässä.

Mitä me opimme?

- Harjoitus koettiin hyödylliseksi, ja sen toteuttaminen laajassa mittakaavassa voisi olla hyödyllistä
- Harjoituksen voi tehdä aina kun pelastussuunnitelmaa päivitetään
- Harjoituksen avulla tunnistettiin haasteita, jotka liittyvän kolmen eri toimijan käytäntöjen risteämiseen yhteisessä kokoelmakeskuksessa, esim. vakuutuskäytännöissä
- Asioiden yhteinen käsittely herätti ajatuksia oman kokoelman pelastussuunnitelmaan liittyen
- Harjoituksen toteuttaminen vaatii hieman etukäteisvalmistelua, mutta on helposti toteutettavissa käytännössä
- Harjoitus on järjestettävä lähitapahtumana!

LÄMMIN KIITOS!

Kuva: Karoliina Kuusisto
Graafinen suunnittelu: Tyyne Penttinen

